

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce **Ing. J. Č.**, zast. Mgr. Ditou Křápkovou, advokátkou v Brně, Obilní trh 4, proti žalovanému **Magistrátu hlavního města Prahy, odbor občanskoprávních agend**, se sídlem Praha 1, Mariánské nám. 2, v řízení o kasační stížnosti proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 2. 2003, sp. zn. 28 Ca 156/2001,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á.**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále též „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností napadl usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 2. 2003, sp. zn. 28 Ca 156/2001, jímž byla odmítnuta stěžovatelova žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 2. 2001, č. j. MHMP 198/2001, RZ 2/2001. Stěžovatel se ve své žalobě domáhal zrušení uvedeného rozhodnutí, kterým bylo podle § 59 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), změněno rozhodnutí bytového odboru Úřadu městského části Praha 13 ze dne 9. 11. 2000, č. j. Byt 1770/00/Vo, ve věci zásahu do pokojného stavu podle ustanovení § 5 občanského zákoníku, tak, že návrh žalobce na obnovení předchozího stavu spočívajícího v uložení povinnosti jeho bývalé manželce zpřístupnit byt č. 48, sestávající ze tří pokojů, kuchyně a příslušenství v 8. nadzemním patře v P.5 v K. ulici, byl zamítnut. Citované usnesení Městský soud v Praze odůvodnil tím, že podle Nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 4. 6. 1998, sp. zn. III. ÚS 142/98, Sb. nál. a usn. č. 65/sv. 11, je rozhodování podle § 5 občanského zákoníku příkladem svěření pravomoci správním orgánům rozhodovat

ve věcech občanskoprávních. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí žalovaného lze označit za rozhodnutí ve věci občanskoprávní, přičemž jeho předmětem nebylo veřejné subjektivní právo, ale právo soukromé, Městskému soudu v Praze už nepřísluší napadené rozhodnutí přezkoumat a ve věci rozhodnout. Nový procesní postup je upraven zákonem č. 151/2002 Sb., jímž se stanoví v části páté o. s. ř. (§ 244 a násl.), že se svého práva účastníci řízení mohou domáhat návrhem v občanském soudním řízení.

Stěžovatel v kasační stížnosti poukazuje na skutečnost, že se jako poškozený a účastník řízení obrátil dne 10. 3. 2000 se svým podáním na správní orgán prvního stupně, tj. Místní úřad Městské části Praha 13, přičemž z obsahu tohoto podání mělo být zcela jednoznačně patrné, že vedle poskytnutí ochrany ve smyslu § 5 občanského zákoníku stěžovatel také požadoval, aby bylo prošetřeno, zda jednáním jeho bývalé manželky nedošlo ke spáchání přestupku ve smyslu zákona o přestupcích, čímž mělo dojít k zahájení přestupkového řízení. Povinnost správního orgánu jednat a rozhodnout ve věci spáchání přestupku přitom stěžovatel dovozuje ze znění ustanovení § 19 a 20 správního řádu. Stěžovatel je dále toho názoru, že celým svým postupem se správní orgány obou stupňů dostaly mimo jiné do rozporu se základními zásadami správního řízení, a to zejména se zásadou vyjádřenou v § 3 odst. 3 správního řádu, podle které správní orgány jsou povinny svědomitě a odpovědně se zabývat každou věcí, která je předmětem řízení, vyřídit ji včas a bez zbytečných průtahů a použít nejvhodnějších prostředků, které vedou ke správnému vyřízení věci. Stěžovatel, přestože bere na vědomí, že rozhodování podle § 5 občanského zákoníku je případem svěřené pravomoci správním orgánům rozhodovat ve věcech občanskoprávních, rozhodování ve věcech přestupků je jednoznačně rozhodováním ve věcech veřejnoprávních a právo stěžovatele účastnit se řízení ve smyslu zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, jako poškozený, je právem veřejnoprávní povahy. Stěžovatel se tak domnívá, že řízení před správními orgány vykazovalo ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. vady spočívající v tom, že při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon, zvláště pak správní řád, takovým způsobem, že to ovlivnilo zákonnost a pro tuto důvodně vytýkanou vadu měl soud napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. Z uvedených důvodů proto stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

K námitce stěžovatele, že správní orgány neprošetřovaly, zda jednání L. Č. (bývalé manželky stěžovatele) nebylo jednáním přestupkovým, žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že v případě přezkumu rozhodnutí vydaného v řízení o poskytnutí předběžné ochrany podle § 5 občanského zákoníku je taková námitka naprosto nerozhodná a nemístná. V této souvislosti navíc dodal, že danou námitku jako irelevantní odmítl i Ústavní soud ČR usnesením ze dne 15. 11. 2001, sp. zn. IV. ÚS 238/01, kterým odmítl ústavní stížnost žalobce. Z tohoto důvodu žalovaný navrhuje kasační stížnost zamítnout.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení Městského soudu v Praze z důvodů v kasační stížnosti uplatněných a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

V § 68 písm. b) s. ř. s. se stanoví, že žaloba je nepřípustná, jde-li o rozhodnutí správního orgánu v soukromoprávní věci vydané v mezích zákonné pravomoci správního orgánu. Podle § 46 odst. 2 s. ř. s. soud odmítne návrh, domáhá-li se navrhovatel rozhodnutí ve sporu nebo jiné právní věci, o které má jednat a rozhodnout soud v občanském soudním řízení, anebo domáhá-li se návrhem přezkoumání rozhodnutí, jímž správní orgán rozhodl v mezích své zákonné pravomoci v soukromoprávní věci. V usnesení o odmítnutí návrhu

musí být navrhovatel poučen o tom, že do jednoho měsíce od právní moci usnesení může podat žalobu a ke kterému věcně příslušnému soudu.

Rozhodnutím ze dne 9. 11. 2000, č. j. Byt 1770/00/Vo změnil žalovaný rozhodnutí bytového odboru Úřadu městského části Praha 13 ze dne 9. 11. 2000, č. j. Byt 1770/00/Vo, ve věci zásahu do pokojného stavu podle ustanovení § 5 občanského zákoníku, tak, že návrh žalobce na obnovení předchozího stavu spočívajícího v uložení povinnosti jeho bývalé manželce zpřístupnit byt č. 48, sestávající ze tří pokojů, kuchyně a příslušenství v 8. nadzemním patře v P. 5 v K. ulici, byl zamítnut. Nejvyšší správní soud souhlasí s kvalifikací posuzovaného právního vztahu učiněnou Městským soudem v Praze, tj. že se jedná o právní věc vyplývající z občanskoprávních vztahů. Ostatně s tímto závěrem se ztotožňuje jak žalovaný, tak stěžovatel. Podstatou právní úpravy v § 5 občanského zákoníku – podle které, došlo-li ke zřejmému zásahu do pokojného stavu, se lze domáhat ochrany u příslušného orgánu státní správy, který může předběžně zásah zakázat, nebo uložit, aby byl obnoven předešlý stav, přičemž tím není dotčeno právo domáhat se ochrany u soudu – je poskytnutí ochrany především občanským právům a svobodám, tedy ryze soukromým zájmům fyzických a právnických osob, což implikuje použití takových prostředků ochrany, které jsou typické pro soukromoprávní vztahy.

Vzhledem ke shodnému názoru na kvalifikaci rozhodování podle § 5 občanského zákoníku, jakožto činnosti spadající jednoznačně do jurisdikce obecných soudů, nepovažuje zdejší soud za nutné dále rozvádět důvody podporující správnost učiněného závěru soudem nižší instance. Nicméně bylo třeba uvážit o zásadní námitce obsažené v kasační stížnosti týkající se stěžovatelem domnělého řízení o přestupku, které mělo být zahájeno na základě jeho podání ze dne 10. 3. 2000, kdy, podle názoru stěžovatele, správní orgán o tomto návrhu vůbec nejednal a nerozhodl. Neučinil tak ani Městský soud v Praze v napadeném usnesení, ačkoli, jak se zjišťuje z obsahu soudního spisu, stěžovatel na jednání (resp. nečinnost) správního orgánu v soudem posuzované žalobě poukazoval.

Nejvyšší správní soud souhlasí s názorem stěžovatele, že účastníci přestupkového řízení mohou být tímto řízením dotčeni na svých veřejných subjektivních právech a tudíž mají nárok ve smyslu § 2 s. ř. s. domáhat se ochrany těchto práv před soudy jednajícími a rozhodujícími ve správním soudnictví. I když stěžovatel neprovedl precizní a výslovnou subsumpci svého návrhu pod konkrétní zákonné ustanovení, z obsahu výše uvedené námítky, která tvořila i jeden ze žalobních bodů v žalobě podané proti rozhodnutí žalovaného, má zdejší soud za to, že se stěžovatel domáhá u soudu ochrany před nečinností správního orgánu podle § 4 ve spojení s § 79 až 81 s. ř. s.

Podle § 79 odst. 1 ten, kdo bezvýsledně vyčerpal prostředky, které procesní předpis platný pro řízení u správního orgánu stanoví k jeho ochraně proti nečinnosti správního orgánu, může se žalobou domáhat, aby soud uložil správnímu orgánu povinnost vydat rozhodnutí ve věci samé nebo osvědčení. To neplatí, spojuje-li zvláštní zákon s nečinností správního orgánu fikci, že bylo vydáno rozhodnutí o určitém obsahu nebo jiný právní důsledek. V § 80 odst. 1 s. ř. s. se pak dále stanoví, že žalobu lze podat nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy ve věci, v níž se žalobce domáhá ochrany, marně proběhla lhůta stanovená zvláštním zákonem pro vydání rozhodnutí nebo osvědčení, a není-li taková lhůta stanovena, ode dne, kdy byl žalobcem vůči správnímu orgánu nebo správním orgánem proti žalobci učiněn poslední úkon.

Ačkoliv současná procesní úprava umožňuje účastníkům řízení účinně se domáhat ochrany před nečinností správního orgánu ve správním soudnictví, v daném případě Městský soud v Praze nemohl o předmětném žalobním bodě rozhodnout, neboť institut soudní ochrany před nečinností správního orgánu, tak jak je upraven v § 79 až 81 s. ř. s., byl zaveden až zákonem č. 150/2002 Sb., soudním řádem správním, který nabyl účinnosti 1. 1. 2003. Soud tak nemůže rozhodovat o žalobních bodech podle právní úpravy, která nebyla platná v době, kdy mělo k stěžovatelem požadovanému jednání a rozhodnutí správního orgánu dojít, protože takovým postupem by byla prolomena zásada zákazu retroaktivity práva, jakožto jednoho ze základních principů právního řádu jako celku. Přestože lze Městskému soudu v Praze vytknout to, že se ve svém usnesení s daným žalobním bodem vůbec nevypořádal, nezakládá takový nedostatek vadu způsobující nezákonnost tohoto usnesení.

V návaznosti na uvedené neshledal Nejvyšší správní soud postup Městského soudu v Praze nezákonným ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., když podle § 68 písm. b) s. ř. s., s přiměřeným použitím ustanovení § 46 odst. 2 s. ř. s., návrh žalobce odmítl a zároveň ho poučil o tom, že v posuzované věci se může domáhat svého práva podáním žaloby ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci daného usnesení u příslušného okresního (obvodního) soudu, a to tak, aby v této lhůtě žaloba došla k soudu příslušnému k občanskému soudnímu řízení (§ 82 o. s. ř.). Kasační stížnost tak není důvodná a soud ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti bylo rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť stěžovatel nebyl ve věci úspěšný a správní orgán náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepožadoval (§ 60 odst. 1 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. 2. 2004

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu